
[2020-16-RE](#)

Causa 2020-16-RE

(Somoza Caramés c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 83-2020. Recurs d'empara

Aute del 19 de maig del 2020

BOPA núm. 72, del 27 de maig del 2020

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 10 de febrer del 2020, per la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra la sentència del 30 de juliol del 2019, dictada pel Tribunal de Corts, i contra la sentència del 24 de gener del 2020, dictada per la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats, que anul·li les resolucions impugnades i que retrotregui les actuacions al moment anterior al pronunciament de la sentència de la primera instància. Així mateix, demana que el Tribunal Constitucional declari la suspensió dels efectes de les resolucions impugnades fins al moment del seu pronunciament;

Vista la Constitució, especialment els articles 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment el títol IV, capítols primer i sisè;

Atesa la situació excepcional derivada de l'emergència sanitària causada per la pandèmia de SARS-CoV-2 que va dur al començament del confinament, aquesta resolució es dicta en data d'avui, tot i que el seu examen estava previst per a la reunió del Ple fixada pel 16 de març del 2020, la qual va haver de ser anul·lada;

Escollat l'informe del magistrat ponent, Sr. Josep-D. Guàrdia Canela;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

---

1.1. El 30 de juliol del 2019, el Tribunal de Corts va dictar una sentència mitjançant la qual decidia absoldre l'acusada, Sra. Esperanza Somoza Caramés, dels delictes majors d'administració deslleial i d'abús de posició dominant i condemnar-la, com a responsable penalment en concepte d'autor, d'un delictes major d'apropiació indeguda qualificada, sense la concurrència de circumstàncies modificatives de la responsabilitat penal, a la pena de multa de 12.000,00 €, i al pagament de les despeses processals causades.

Així mateix, la condemnava en concepte de responsabilitat civil a cedir les 10.300 accions de la societat Pompes Fúnebres Andorranes, SA a la seva titular legítima, Sra. Maria Paloma Ruiz Vera, o al seu espòs, Sr. Carles Moro Torrado, cessió que havia de ser gratuïta, en escriptura pública i en el termini màxim de dos mesos a comptar de la fermesa d'aquesta sentència.

1.2. La representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés va interposar un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 24 de gener del 2020, la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia va dictar una sentència mitjançant la qual desestimava aquest recurs i confirmava la sentència del Tribunal de Corts, imposant a l'apel·lant les despeses processals causades.

1.3. El 10 de febrer del 2020, la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés va presentar un recurs d'empara contra les dues resolucions que s'acaben de ressenyar, per una presumpta vulneració dels drets a la jurisdicció, a la defensa i a un procés degut, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

1.4. L'11 de febrer del 2020, el president del Tribunal Constitucional va sol·licitar als tribunals ordinaris, mitjançant providència, la tramesa d'una còpia de les actuacions de la causa.

1.5. El 20 de febrer del 2020, la secretària judicial de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia portava al coneixement del Tribunal Constitucional que la defensa de la Sra. Esperanza Somoza Caramés havia formulat un incident de nul·litat d'actuacions contra la sentència del 24 de gener del 2020.

2. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

2.1. La nova redacció donada a l'article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional per la Llei 24/2018, del 18 d'octubre, del Codi de procediment civil, planteja el problema d'interpretar si la possibilitat d'interposar recurs d'empara contra "*les resolucions judicials fermes dictades pel Tribunal Superior de Justícia, encara que no s'hi hagi interposat un incident de nul·litat*" constitueix una via exclusiva i exclouent de qualsevol altra –una exigència absoluta- o pot concórrer amb el règim general de recursos, segons el qual abans d'acudir al Tribunal Constitucional, pot interposar-se un incident de nul·litat conforme a les previsions legals –configuració d'una opció processal.

2.2. No correspon a aquest Tribunal resoldre una qüestió que òbviament és de legislació ordinària. Però sí que, en examinar els requisits de procedibilitat en ordre a l'admissió a tràmit d'un determinat recurs d'empara, no només pot, sinó que té l'obligació de pronunciar-se sobre la qüestió. En el cas que constitueix l'objecte d'aquesta resolució i com s'ha expressat als antecedents, la recurrent va formular recurs d'empara contra la sentència de la Sala Penal del Tribunal Superior de Justícia del 24 de gener del 2020 i amb pràctica simultaneïtat va formular davant la mateixa Sala un incident de nul·litat que encara no ha estat decidit.

2.3. L'atribució, explícita o implícita, al recurrent d'una opció per articular un recurs, certament no és una tècnica habitual en la legislació processal, però tampoc és un supòsit absolutament excepcional en el dret andorrà històric i en el dret comparat. En alguna ocasió, quan a conseqüència d'una reforma legislativa, s'ha abandonat el règim ordinari o general de recursos –nou examen de la qüestió pel mateix tribunal a través de recursos, com els de reposició o de súplica- per configurar-ne un de caràcter més directe i que –*mutatis mutandis*- podríem qualificar de recurs *per saltum*, aquesta realitat pot suscitar-se. La solució l'ha de donar la llei. La interpretació l'han d'efectuar els tribunals en l'àmbit de les respectives competències. En l'entretant, però, procedeix tenir cura de no vulnerar cap dret constitucional i especialment el dret a la jurisdicció. Encara que normalment, en els casos concrets, és possible discernir quin dels dos procediments resulta l'idoni –en la previsió legal-, en funció de les circumstàncies del cas, mentre hi hagi la possibilitat teòrica de l'opció, aquesta ha de ser respectada.

2.4. Aquest Tribunal Constitucional ja s'ha pronunciat en alguns casos similars, especialment en l'aute del 8 d'abril del 2019, recaigut en la causa 2019-19-RE, va resoldre que el recurrent tenia, en línia de principi, la potestat d'utilitzar una o altra via processal. El text legal formalment no li veda cap de les dues possibilitats i la interpretació més garantista i favorable als drets fonamentals exigeix donar-li accés a la jurisdicció constitucional com a manifestació preclara del dret a la jurisdicció. Tampoc seria admissible sotmetre el recurrent a un pelegrinatge entre les dues vies que acabés impossibilitant-li ambdues. No obstant tot l'anterior, aquest Tribunal va decidir que si el justiciable optava per l'incident de nul·litat, l'admissió del recurs d'empara sobre la mateixa qüestió restava supeditada a la finalització sigui ordinària –per resolució- sigui especial –per desistiment- de l'incident de nul·litat. Això és allò que succeeix en aquest cas. La part recurrent, en utilitzar simultàniament les dues vies, de fet va supeditar el recurs d'empara directe a l'incident de nul·litat que encara no s'ha conclòs. I, per tant, el recurs d'empara directe no pot ser admès a tràmit.

Per tot això que s'ha exposat,

El Tribunal Constitucional del Principat d'Andorra,

Decideix:

1. No admetre a tràmit, en l'estat actual, el recurs d'empara 2020-16-RE presentat per la representació processal de la Sra. Esperanza Somoza Caramés.
2. Notificar aquest aute a la representació processal de la recurrent, al president del Tribunal de Corts, al president del Tribunal Superior de Justícia i al Ministeri Fiscal.
3. Publicar aquest aute, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

Acordat a Andorra la Vella, el 19 de maig del 2020.

Dominique Rousseau
President

Josep-D. Guàrdia Canela
Vicepresident

Joan Manel Abril Campoy
Magistrat Magistrat

Jean-Yves Caultet